



Ministerstwo Sprawiedliwości



Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.171.2024
Warszawa, 29 sierpnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3408 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana pośła Dariusza Mateckiego, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ze względu na treść przedmiotowej interpelacji na wstępie wskazać należy, że na gruncie przepisów prawa karnego nie funkcjonuje sformułowanie zawarte w interpelacji Pana pośła Dariusza Mateckiego „*przemyt nielegalnych migrantów*”. W tym zakresie możemy mówić o zachowaniu polegającym na nielegalnym przekraczaniu granicy tj. przekraczaniu granicy wbrew przepisom, a nie o „*nielegalnych migrantach*”. Natomiast odnosząc się do zjawiska przemytu, zaznaczyć trzeba, że podmiotem przestępstwa, określonego w art. 264 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r., poz. 17, dalej: k.k.), może być każdy człowiek zdolny do ponoszenia odpowiedzialności karnej. To samo dotyczy nielegalnego przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej przy użyciu przemocy, groźby, podstępu bądź we współdziałaniu z innymi osobami, sankcjonowanego w art. 264 § 2 k.k.

W związku z tym, o ile przekraczanie granicy może odbywać się w sposób nielegalny, co stanowi czyn zabroniony w świetle art. 49a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r., poz. 2119, dalej: k.w.), o tyle nie należy postugiwać się zwrotem „*nielegalny*” w kontekście osób. Wymaga to szczególnego podkreślenia nie tylko mając na uwadze poprawność z prawnego punktu widzenia, ale także zważywszy na wyrażoną w art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadę nienaruszalności i poszanowania godności człowieka, zgodnie z którą przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie informacji przekazanych przez Prokuraturę Krajową, poniżej zostały wskazane dane statystyczne, które zostały wyodrębnione z postępowań przygotowawczych prowadzonych przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury o czyn z art. 264 § 3 k.k.:

1) Liczba osób zatrzymanych za lata 2021-2024 w związku z art. 264 § 3 k.k.:

- 2021 r. – 1315,
- 2022 r. – 1048,
- 2023 r. – 1782,
- 2024 r. (na dzień 1 lipca 2024 r.) – 504.

2) Liczba spraw prowadzonych w związku z art. 264 § 3 k.k. i zakończonych skierowaniem do sądu aktu oskarżenia (wniosku) za lata 2021-2024:

- 2021 r. – 380,
- 2022 r. – 667,
- 2023 r. – 832,
- 2024 r. (na dzień 1 lipca 2024 r.) – 181.

3) Liczba osób tymczasowo aresztowanych w związku z art. 264 § 3 k.k. i pozostających w areszcie na dzień 1 lipca 2024 r.:

- 110.

Jednocześnie uwzględniając zakres kompetencji Ministra Sprawiedliwości należy wskazać na obowiązujące obecnie uregulowania prawne oraz akty prawne przygotowywane na forum Unii Europejskiej. W tym zakresie mowa między innymi o wspomnianym powyżej art. 49a k.w. Zgodnie z tym przepisem, kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze grzywny. Usiłowanie i pomocnictwo są karalne.

Z kolei w sytuacji, gdy sprawca wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępów lub we współdziałaniu z innymi osobami, czyn ten stanowi przestępstwo, o którym mowa w art. 264 § 2 k.k., zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3. Ponadto zgodnie z art. 259a k.k. kto przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej w celu popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub przestępstwa określonego w art. 255a k.k. lub art. 258 § 2 lub 4 k.k., podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Dodatkowo zgodnie z art. 264 § 3 k.k., kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Nadto karze określonej w § 4 podlega ten, kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy innego państwa, jeżeli obowiązek ścigania takiego czynu wynika z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej. Organizowanie przekraczania granicy wbrew przepisom wiązać się może z udziałem w zorganizowanej grupie przestępczej, co stanowi odrębne przestępstwo, zagrożone, w typie podstawowym, karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 258 k.k.). Ponadto takie działanie może stanowić również element przestępstwa, jakim jest handel ludźmi. Zgodnie z art. 189a § 1 k.k. kto dopuszcza się handlu ludźmi, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.

Niezależnie od powyższych przepisów należy wskazać, że aktualnie na forum Rady UE, procedowany jest projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia norm minimalnych dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania ułatwianiu niedozwolonego wjazdu do Unii, tranzytu przez jej terytorium i pobytu na nim oraz zastępujący dyrektywę Rady 2002/90/WE i decyzję ramową Rady 2002/946/WSiSW (COM(2023)755). Projekt został przedstawiony przez Komisję Europejską w dniu 28 listopada 2023 roku w pakiecie legislacyjnym z projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego Rady w sprawie zacieśnienia współpracy policyjnej w zakresie zapobiegania, wykrywania i dochodzenia w sprawie przemytu migrantów i handlu ludźmi oraz w sprawie wzmocnienia wsparcia Europolu w zapobieganiu takim przestępstwom i ich zwalczaniu oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2016/794 (COM(2023)754), który jest negocjowany przez ekspertów MSWiA. Przedmiotowy projekt stanowi uzupełnienie istniejących inicjatyw w obszarze przeciwdziałania przemytowi migrantów i ma na celu wykonanie odnowionego unijnego planu działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów na latach 2021 – 2025.

Głównym celem projektu dyrektywy jest wprowadzenie przez wszystkie państwa członkowskie jasnej definicji przestępstwa, jakim jest ułatwienie niedozwolonego wjazdu na terytorium państw członkowskich UE, tranzytu przez jej terytorium i pobytu w niej. W projekcie dyrektywy zamieszczono także przepisy z obszaru jurysdykcji państw członkowskich, katalogu okoliczności obciążających i łagodzących, zasoby państw członkowskich dla skutecznego zwalczania przemytu migrantów oraz zapobiegania mu, a także regulacje w zakresie gromadzenia odpowiednich danych i statystyk.

Projekt dyrektywy wpisuje się w politykę Rządu zmierzającą do zwalczania zjawiska przemytu migrantów. Konieczne jest podjęcie wspólnych i adekwatnych działań przez państwa członkowskie UE, które będą stanowić racjonalną odpowiedź na zwalczanie tego rodzaju przestępczości, w szczególności w kontekście zorganizowanych grup przestępczych, czy przemytników trudniących się tym procederem. Polska od początku prac wyraża poparcie dla tego projektu dyrektywy. Stanowisko Rządu do tego dokumentu zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 5 lutego 2024 roku i zostało zaakceptowane przez sejmową Komisję do Spraw UE w dniu 6 marca 2024 r. oraz przez senacką Komisję Spraw UE w dniu 20 marca 2024 r. Prezydencja Belgijska rozpoczęła negocjacje nad tym projektem dyrektywy, a dalsze prace będą kontynuowane podczas aktualnej Prezydencji Węgierskiej.

W załączeniu zostały zaprezentowane dane dotyczące liczby osób osądzonych i skazanych w pierwszej instancji w sądach rejonowych za przestępstwa stypizowane w art. 264 oraz art. 264a Kodeksu karnego w latach 2021-2023, z uwzględnieniem wymiaru orzeczonej kary, w tym z warunkowym zawieszeniem. Zestawienie zawiera również informacje z powyższego zakresu nt. warunkowo umorzonych postępowań, umorzeń, uniewinnień i odstąpienia od wymierzenia kary. Informacje w przedmiotowym zakresie zostały przygotowane na podstawie informacji gromadzonych w ramach sprawozdawczości statystycznej za pośrednictwem sprawozdań MS-S6 w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji. Podkreślenia wymaga, że gromadzone w sprawozdawczości dane statystyczne dotyczą liczby osób osądzonych i skazanych za ww. przestępstwa.

Ponadto wskazać należy, że w sprawozdaniach MS-S6 w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji, przestępstwa stypizowane w art. 264 oraz art. 264a Kodeksu karnego zostały wyodrębnione w oddzielnych wierszach sprawozdania MS-S6 bez podziału na poszczególne paragrafy tych artykułów.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Załącznik:

1. Skazania w I instancji w SR 2021-2023 - art. 264 - 264a k.k. (plik Excel);